

2013

Programació d'exposicions

Museu Nacional d'Art de Catalunya

La programació del Museu Nacional d'Art de Catalunya ha de basar-se en un model flexible que permeti formats i tipologies d'exposicions molt diferents, reflex de la diversitat d'objectius que el museu afronta.

El programa d'exposicions que el MNAC prepara per a l'any 2013 és un primer pas en aquesta direcció i, tot i que s'ha hagut de tancar en un període de temps molt curt, inclou exposicions retrospectives de gran format de dos artistes catalans d'abast internacional, Antoni Tàpies i Joan Colom, de la mà dels quals el museu s'endinsa en la segona meitat del segle xx. També inclou una mostra d'un dels fotògrafs més rellevants del segle xx, José Ortiz Echagüe, i una exposició monogràfica sobre una obra clau, *La batalla de Tetuan* de Marià Fortuny, que es presenta dins la col·lecció mateixa; ambdues mostres proposen una mirada al Nord d'Àfrica. També serà novetat l'organització de dues intervencions de petit format a les sales d'exposició permanent, que obriran pas a una sèrie de projectes en aquesta línia.

Aquest ventall d'exposicions haurà de completar-se en el futur amb la presència del treball d'artistes en actiu i un major abast temàtic i cronològic de la col·lecció.

Sumari

Exposicions temporals

Nord d'Àfrica. Ortiz Echagüe	Març-juny	3
<i>La batalla de Tetuan</i> de Fortuny	Abril-setembre	5
Tàpies. Des de l'interior	Juny-octubre	7
Joan Colom	Novembre 2013 – febrer 2014	9
Històries metàl·liques. Art i poder a la medalla europea	Juny 2013 – maig 2014	11

Intervencions a la col·lecció

Grup Taüll (títol provisional)	Tardor 2013	13
Obra convidada		
<i>Talla de sant Joan Evangelista</i> (Vinseum, Vilafranca del Penedès)		14

Col·lecció

Exposicions amb participació destacada del MNAC	15
Projectes amb la Xarxa de Museus d'Art de Catalunya	15
Préstecs a exposicions internacionals (selecció)	15

Nord d'Àfrica. Ortiz Echagüe

ORTIZ ECHAGÜE. *Siroco en el Sahara*. © Museo Universidad de Navarra. VEGAP, 2012

Organitza Museu Nacional d'Art de Catalunya i Museo Universidad de Navarra

Comissari Javier Ortiz Echagüe

Dates Març-juny 2013

Aquesta exposició presentarà per primera vegada la sèrie completa d'imatges preses pel fotògraf José Ortiz Echagüe al Nord d'Àfrica entre 1909 i 1916.

Ortiz Echagüe (Guadalajara, 1886 – Madrid, 1980) és una de les figures més rellevants de la fotografia del segle xx a Espanya, i un artista clau per la singularitat de la seva obra. El seu afany d'investigació el converteix en un antropòleg gràfic molt personal, ja que descontextualitza la realitat i la transforma en creació artística; tot oferint una visió personalíssima, la del seu propi context social i cultural.

Membre d'una família de militars, després de graduar-se, és enviat als territoris del Protectorat espanyol al Marroc per exercir d'enginyer dins el servei d'aviació. Aquesta destinació el porta a donar un gir a la seva producció artística, una obra de caràcter pictorialista on trobem retrats, allegories i imatges costumistes d'ambient rural. En aquesta etapa utilitza també les fotografies aèries, ja que la seva tasca al Protectorat consistia a prendre imatges destinades a la realització de mapes cartogràfics i a la localització de les posicions enemigues. A la vegada, en les estones lliures, continua fent retrats de la població local, a mode de reportatge pintoresc sobre la manera de vida dels habitants del Rif, que després revelava i enviava a concursos de fotografia.

ORTIZ ECHAGÜE. *Fuente mora*. © Museo Universidad de Navarra. VEGAP, 2012

ORTIZ ECHAGÜE. *Desde el aire*, 1909. © Museo Universidad de Navarra. VEGAP, 2012

L'obra africana d'Ortiz Echagüe es pot considerar l'inici del projecte de retrats de personatges populars que ocuparia el fotògraf durant les següents dècades. A la sisena edició del llibre *España. Tipos y trajes*, inclou la sèrie africana, quan no ho havia fet a les edicions anteriors.

La mostra planteja una revisió de l'origen de l'obra d'Ortiz Echagüe, ahora que ajudarà a comprendre el seu treball posterior.

ORTIZ ECHAGÜE. *Rifeña*.
© Museo Universidad de Navarra.
VEGAP, 2012

La batalla de Tetuan de Fortuny

MARIÀ FORTUNY. *La batalla de Tetuan*, 1862-1864 (detall). Museu Nacional d'Art de Catalunya

Organitza Museu Nacional d'Art de Catalunya

Comissaris Francesc Quílez i Jordi A. Carbonell

Dates Abril-setembre 2013

Amb motiu del 175è aniversari del naixement del pintor Marià Fortuny (1838-1874), el MNAC organitzarà una exposició a l'entorn de *La batalla de Tetuan*, una de les seves produccions més emblemàtiques i, alhora, una de les peces més admirades de la col·lecció del museu. Aquesta exposició explorarà la dimensió artística, documental i també sentimental d'una obra que desperta una enorme fascinació, tant entre els especialistes com entre el gran públic.

La mostra es presentarà a les sales de la col·lecció permanent, coincidint amb el viatge a Reus, per a l'exposició *Fortuny, el mite* d'una cinquantena d'obres de la col·lecció del MNAC, entre les quals hi ha *La vicaria*.

La batalla de Tetuan proposarà un recorregut molt complet per diferents aspectes de la pintura que Fortuny va realitzar a Roma entre 1862 i 1864, i que va deixar inacabada. Es posarà l'atenció en el procés de creació de l'obra i en el context històric en el qual neix i es desenvolupa la idea artística de Fortuny, coincidint amb el seu primer viatge al Marroc. La mostra també abordarà l'objecte pictòric com a element patrimonial d'un gran valor que ha viscut tot un seguit d'aventures i desventures, des de la seva arribada a Barcelona l'any 1875, quan va ser adquirida per la Diputació, fins al seu darrer trasllat l'any 2004, que s'instal·là a Montjuïc per formar part de la col·lecció permanent del MNAC.

MARIÀ FORTUNY. *Estudi preparatori per a La batalla de Tetuan*. Museu Nacional d'Art de Catalunya

L'exposició comptarà amb un espai dedicat a Salvador Dalí, autor d'una versió de *La batalla de Tetuan* de grans dimensions, exposada al Saló del Tinell el 1962 i que fa palesa la influència que l'obra de Fortuny va exercir sobre el mestre del surrealisme.

Fortuny. La batalla de Tetuan inclourà una selecció de material gràfic: dibuixos, estampes, fotografies, material d'hemeroteca, muntatges audiovisuals, així com diferents recursos didàctics. Bona part de les obres que es podran veure en aquesta mostra pertanyen a les col·leccions del MNAC, que conserva un nombre molt important de produccions de Marià Fortuny. A més, el projecte també comptarà amb importants préstecs de col·leccions públiques i privades, com ara el Museo Nacional del Prado, el Museu de Reus, la Biblioteca Nacional d'Espanya, Patrimonio Nacional o el Museu Dalí de Figueres.

MARIÀ FORTUNY. *Estudi de marroquí ferit*. Museu Nacional d'Art de Catalunya

Tàpies. Des de l'interior

Tàpies al taller

Organitzen Fundació Antoni Tàpies i Museu Nacional d'Art de Catalunya

Comissari *Vicent Todolí*

Dates Juny-octubre 2013

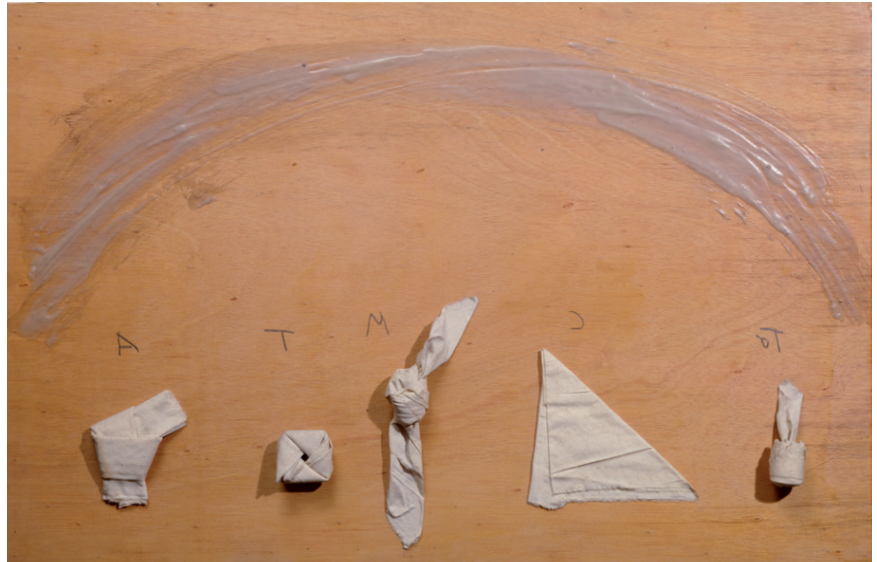
Organitzada conjuntament pel Museu Nacional d'Art de Catalunya i la Fundació Antoni Tàpies, i comissariada per Vicent Todolí, *Tàpies. Des de l'interior* presentarà un centenar d'obres procedents de l'estudi de l'artista i de la col·lecció de la Fundació Antoni Tàpies. Aquesta àmplia exposició retrospectiva abastarà des de les primeres pintures de la dècada de 1940, sota la influència de diversos corrents d'avantguarda, i la participació posterior en el grup Dau al Set, fins a les realitzades pocs mesos abans de la seva mort el 2011.

Gràcies a la col·laboració de la família Tàpies, aquesta exposició permetrà conèixer en profunditat el llegat del taller del pintor, i descobrir obres que han romàs gairebé invisibles, o en alguns casos fins i tot inèdites.

Des de les primeres obres, Tàpies emprèn una recerca estètica que passa per l'experimentació amb materials i formes que en la dècada de 1950 donaran lloc a les pintures matèriques que el faran mereixedor de reconeixement internacional. En aquella època diposita les esperances en un art que comporti un impacte, un trastorn per al públic. A partir de llavors, i fins al final, Tàpies prossegueix amb l'experimentació de forma infatigable, fins i tot obsessiva, i desenvolupa la seva iconografia, el seu vocabulari fet de signes i de materials diversos, de colors i d'objectes reconeixadors.

En la seva presentació a Barcelona l'exposició comptarà amb dues seus, la Fundació Antoni Tàpies i el Museu Nacional d'Art de Catalunya. Posteriorment, la mostra es podrà veure en diferents museus internacionals.

ANTONI TÀPIES. *Tovallons plegats*, 1973
© Fundació Antoni Tàpies, Barcelona / Vegap, 2012
De la fotografia: © Gasull Fotografia

ANTONI TÀPIES. *Fusta i finestres*, 1976
© Fundació Antoni Tàpies, Barcelona / Vegap, 2012
De la fotografia: © Gasull Fotografia

ANTONI TÀPIES. *Diptic de vernís*, 1984
© Fundació Antoni Tàpies, Barcelona / Vegap, 2012
De la fotografia: © Gasull Fotografia

Joan Colom

JOAN COLOM. *El carrer*, 1961. © Joan Colom

Organitza Museu Nacional d'Art de Catalunya

Comissaris *Jorge Ribalta i David Balsells*

Dates Novembre 2013 – febrer 2014

El MNAC prepara una gran exposició retrospectiva sobre l'obra del fotògraf Joan Colom (Barcelona, 1921). La mostra proposarà un recorregut exhaustiu per tots els períodes i tots els temes que el van convertir en el gran renovador de la fotografia de la postguerra espanyola, i en l'autor més representatiu de l'anomenada Nova Avantguarda dels anys 1950-1960.

També aportarà el resultat de l'estudi detallat de l'arxiu del fotògraf, que va ingressar recentment al museu i que conté més de 9.000 fotografies en paper, a més de negatius, una pel·lícula de 8 mm i tota la seva documentació.

S'exposaran les fotografies realitzades entre 1958 i 1961, quan Colom s'endinsava regularment al "Barri Xino" de Barcelona per copsar de manera furtiva la vida dels seus carrers, els personatges peculiars que hi deambulaven i escenes compromeses del negoci de la prostitució. També s'exposaran els reportatges que va realitzar als barris del Somorrostro i del Born, o els que va dedicar al tema dels braus. L'exposició presentarà, així mateix, les imatges en color, la majoria inèdites, realitzades a partir dels anys 1990, quan Colom torna a la fotografia, que havia abandonat voluntàriament el 1964.

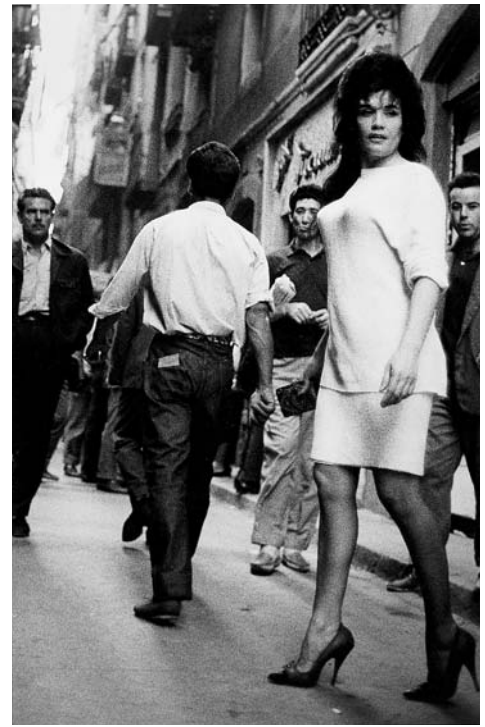
El gran tema de Joan Colom és el carrer i els personatges que hi transiten i la seva obra són imatges que combinen la vida dels barris, sovint marginal, amb el fotoreportatge modern.

JOAN COLOM. *El carrer*, 1961. © Joan Colom

JOAN COLOM. *El carrer*, 1961. © Joan Colom

JOAN COLOM. *El carrer*, 1961. © Joan Colom

El MNAC, que el 1999 va organitzar l'exposició *El carrer. Joan Colom a la sala Aixelà, 1961*, pretén, amb aquesta exposició, revisar l'obra completa d'un autor que resulta clau per entendre la fotografia del segle xx.

JOAN COLOM. *El carrer*, 1961. © Joan Colom

Històries metàl·liques.

Art i poder a la medalla europea

Organitza Gabinet Numismàtic de Catalunya del MNAC

Lloc sala d'exposicions temporals de numismàtica

Comissari Albert Estrada-Rius

Dates Juny 2013 – maig 2014

Aquesta exposició oferirà una visió evocadora dels fonaments, les principals manifestacions i les complexes interrelacions de la innovadora i espectacular eclosió que les anomenades *histoires métalliques* van representar a l'Europa del segle XVIII. Aquestes *histoires métalliques* són àmplies sèries de medalles que commemoraven, de manera oficial, els principals esdeveniments d'un regnat.

La passió que despertaven aquestes sèries de medalles va provocar com a reacció autèntiques «guerres metàl·liques» que buscaven oferir versions antagòniques. És paradigmàtica, en aquest sentit, la impulsada per Guillem III, rei d'Anglaterra, contra la de Lluís XIV o la contraposició metàl·lica entre l'arxiduc Carles d'Àustria i Lluís XIV i Felip V en ocasió de la Guerra de Successió.

Encara que només uns pocs monarques van emprendre aquestes iniciatives globals de gran volada, la majoria van encunyar medalles sota la influència d'aquestes sèries. Tal és el cas de la renovació de l'art de la medalla introduïda a Espanya pels Borbons.

L'èxit de la fórmula i la passió pel colleccionisme van propiciar que editors particulars emprenguessin sèries de medalles de diferents temes o personatges històrics per atendre la demanda creixent que despertava la possessió d'aquestes peces.

2

3

1 GEORGE FRIEDRICH NÜRNBERGER. Medalla commemorativa de l'alliberament de Barcelona, de l'entrada a Madrid i Brabant, i de la victòria a Tírlmont, 1706. MNAC/GNC 39895

2 NICOLAS BRETET i DOMINIC DENON, Medalla commemorativa de Carolina Bonaparte com a reina de Nàpols, 1808. MNAC/GNC 311026
Nova adquisició del MNAC de 2011

3 JEAN MAUGER, Medalla commemorativa del reconeixement per Espanya del dret de precedència de França, 1662. MNAC/GNC 78288

Grup Taüll (títol provisional)

ANTONI TÀPIES. *Pintura romànica amb barretina*, 1971.
© Fundació Antoni Tàpies, Barcelona / Vegap

Organitza Museu Nacional d'Art de Catalunya

Comissària Gemma Ylla-Català

Dates Tardor 2013

En paral·lel a l'exposició antològica que organitzen el MNAC i la Fundació Tàpies, aquesta mostra explorarà la vinculació de Tàpies amb l'art d'aquest període. El punt de partida serà l'obra *Pintura romànica amb barretina* (1971), que té com a fons un fragment de pintura mural romànica, i que s'instalarà a l'àmbit del museu que acull les pintures de Santa Maria de Taüll.

La mostra proposarà una mirada complementària a una vessant concreta de l'univers artístic d'Antoni Tàpies i presentarà també material fotogràfic del Grup Taüll (1955), entre altres aspectes.

Aquesta exposició serà un gest de complicitat entre l'art romànic i l'art del segle xx i l'actual.

El Grup Taüll davant les pintures de l'absis de Sant Climent de Taüll (1955)

Obra convidada

Talla de sant Joan Evangelista (Vinseum, Vilafranca del Penedès)

Sala 11 amb un grup del Davallament de la Creu

Organitzen MNAC i Vinseum,
Vilafranca del Penedès

Comissari Jordi Camps

La *Talla de sant Joan Evangelista* de Vilafranca és una peça clau de tot el grup d'escultura del Taller d'Erill (Vall de Boí, Val d'Aran), que compta amb l'excel·lent sèrie de conjunts del Davallament de la Creu, molt ben representada al MNAC.

La imatge, que està treballada en fusta policromada i representa sant Joan Evangelista amb el seu ésser simbòlic, l'àliga, als peus, es presentarà conjuntament amb les talles a la sala 11 de romànic, que acull les pintures de Sorpe i els grups del Davallament de la Creu de la vall de Boí (Santa Maria de Taüll, Erill la Vall i Durro).

El préstec de la peça al MNAC per part del Vinseum de Vilafranca permetrà posar èmfasi en els aspectes formals i iconogràfics de les obres, en especial el seu vessant gestual, i permetrà revisar la qüestió del taller i la cronologia de la sèrie.

Aquest tipus de mostra a l'entorn d'una peça convidada tindrà una continuïtat amb la programació de noves exposicions que vincularan peces d'altres col·leccions amb les del fons del museu.

Talla de sant Joan Evangelista. Vinseum, Vilafranca del Penedès

Col·lecció

La col·lecció és l'eix que vertebrava el programa d'exposicions, que té com a objectiu posar-la en valor i oferir lectures i perspectives renovades.

La vocació del museu és difondre i donar la màxima visibilitat a tot el patrimoni que custodia, sempre des de l'exigència del rigor científic.

Amb aquest objectiu, i més enllà dels projectes que organitza i presenta el museu, el MNAC inicia una línia d'actuació destinada a fer present la seva col·lecció en projectes d'altres centres, tant nacionals com internacionals, que aportin noves narratives a les obres del museu i donin a conèixer la seva importància.

També és missió i línia estratègica del Museu Nacional d'Art de Catalunya exercir de capçalera dels museus d'art del país i col·laborar amb aquests en el desenvolupament i l'execució dels seus projectes, tot posant al seu abast la col·lecció del museu i els seus serveis tècnics i científics.

Exposicions amb participació destacada del MNAC

Encuentros con los años 30

Madrid, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía
Octubre 2012 – gener 2013
Préstec de 22 obres

Al Paral·lel 1894-1939

Barcelona, Centre de Cultura Contemporània de Barcelona
Octubre 2012 – febrer 2013
Préstec de 22 obres

Japonisme (títol provisional)

Barcelona, CaixaForum Barcelona; Madrid, CaixaForum Madrid
Juny 2013 – febrer 2014
Préstec d'unes 23 obres

Projectes amb la Xarxa de Museus d'Art de Catalunya

Fortuny, el mite

Museu Salvador Vila-Seca, Reus
Abril-juny 2013

Ramon Amadeu en el bicentenari de la seva estada a Olot (1809-1814)

Museu dels Sants (Museu de la Garrotxa, Olot)
De l'1 de desembre de 2012 al 3 de març de 2013

Préstecs a exposicions internacionals (selecció)

Bohèmes

París, Galeries nationales du grand Palais
Setembre 2012 – gener 2013
Préstec de dues obres importants:
Ramon Casas, *Plein air*
Marià Fortuny, *Carmen Bastián*

Les fables du paysage flamand au XVIe siècle : du merveilleux au fantastique, Bosch, Bruegel, Bles, Bril

Lille, Palais des Beaux-Arts

Octubre 2012 – gener 2013

Préstec d'una obra:

Cornelis Metsys, *Paisatge amb la Fugida a Egipte (Llegat Cambó)*

Ruben's triumph-Krieg-Politik-Malerei

Von der Heydt-Museum, Wuppertal (Alemanya)

Del 14 d'octubre de 2012 al 28 de febrer de 2013

Préstec de dues obres:

Peter Paulus Rubens, *Lady Aletheia Talbot, comtessa d'Arundel*
(*Llegat Cambó*)

Peter Paulus Rubens, *La Mare de Déu i el Nen amb santa Isabel i sant Joanet* (Col. Thyssen-Bornemisza)

Salvador Dalí

París, Centre Pompidou

Novembre 2012 – març 2013

Préstec de dues obres de Salvador Dalí:

Retrat del pare i la germana de l'artista (dibuix)

Retrat del meu pare (oli)

L'oli es prestarà després a l'exposició del mateix títol a Madrid, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía

Giambattista Tiepolo

Codroipo, Villa Manin de Passariano

Del 12 de desembre de 2012 al 4 d'abril 2013

Préstec d'una obra:

Giambattista Tiepolo, *Santa Cecília* (*Llegat Cambó*)

Eugène Boudin, impressions des voyages

París, Musée Jacquemart-André

Març-juliol 2013

Préstec d'una obra:

Louis-Eugène Boudin, *El parc Cordier a Trouville*

Francisco de Zurbarán (1598-1664)

1. Ferrara, Palazzo dei Diamanti, del 15 de setembre de 2013 al 6 de gener de 2014

2. Brussel·les, Centre for Fine Arts, del 29 de gener al 25 de maig de 2014

Préstec d'una obra:

Juan de Zurbarán, *Panera de pomes, codonys i magranes*

The Pageant of Venice: Art and Music in the Golden Age of the Serenissima

Montreal, The Montreal Museum of Fine Arts

Del 7 d'octubre de 2013 al 9 de febrer de 2014

Préstec d'una obra:

Giandomenico Tiepolo, *El minuet (Llegat Cambó)*

Caravaggio to Canaletto

Budapest, Museu de Belles Arts

Del 25 d'octubre de 2013 al 14 de febrer de 2014

Préstec d'una obra:

Giacomo Ceruti, *Tres captaires (Col. Thyssen-Bornemisza)*

Oficina de premsa

Tel. 93 622 03 60 / premsa@mnac.cat

Palau Nacional
Parc de Montjuïc
Barcelona

www.mnac.cat